

श्री

कृषक समूह

गुल्मीदरबार गाउँपालिका वडा नं.
..... , गुल्मीको विधान-२०७७

कृषक समूहको विधान**प्रस्तावना**

कृषिजन्य वस्तुको उत्पादन, उत्पादकत्व बढाउन, उत्पादन सामग्री सुलभ बनाउन, उत्पादित सामग्रीको विक्री वितरण, भण्डारण व्यवस्थापन गरी उन्नत विउ एवं आयवृद्धि, बचत संकलनबाट आत्मनिर्भर हुनका लागि गुल्मीदरवार गाउँ कार्यपालिका कृषक समूह गठन तथा व्यवस्थापन निर्देशिका २०७७ बमोजिम श्री.....कृषक समूह गठन गर्यौ ।

१. प्रारम्भिक:**१.१ संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ**

- क) यस समूहको नाम श्री..... कृषक समूह-२०.... रहने छ ।
- ख) यो विधान समूह गाउँपालिकाको सामाजिक तथा आर्थिक विकास शाखा/कृषि शाखामा दर्ता भए पछि तुरुन्त लागु हुनेछ ।

१.२ परिभाषा :

विषय र प्रसंगको अर्को अर्थ नलागेमा यो विधानमा

- क) समूह भन्नाले यस विधाना उल्लेखित कृषि कार्यद्वारा कृषि उपजको उत्पादन, उत्पादकत्व बढाई आय आर्जन गर्न ईच्छुक कृषकहरुको समूहलाई जनाउने छ ।
- ख) सदस्य भन्नाले कृषक जो.....कृषक समूहको उद्देश्य अनुसार उत्पादन र उत्पादकत्व बढाउन विधानको दफा ३ बमोजिम सदस्यता लिएको व्यक्तिलाई जनाउछ ।
- ग) कार्य समिति भन्नाले विधान अनुसार निर्वाचित अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, सचिव, सह-सचिव, कोषाध्यक्ष तथा सदस्य पदाधिकारीलाई जनाउने छ ।
- घ) साधारण सभा भन्नाले यस विधानको दफा ६ बमोजिम गठित सभालाई जनाउने छ ।

१.३ समूहको छाप:

अनुसूचीमा उल्लेख भए बमोजिम हुनेछ ।

१.४ समूहको कार्यालय: गुल्मी जिल्ला गुल्मीदरवार गाउँपालिका वडा नं..... को स्थानमा रहने छ ।

१.५ समूहको दर्ता:

कृषक समूह गुल्मीदरवार गाउँपालिकाको सामाजिक तथा आर्थिक विकास शाखा /कृषि शाखामा दर्ता गर्नुपर्नेछ । दर्ता भए पश्चात अनिवार्य रुपमा (PAN) लिई सो को प्रतिलिपि गाउँपालिकामा पेश गर्नुपर्नेछ ।

२. उद्देश्य र कार्य

२.१ उद्देश्य:

सदस्यहरुको सामाजिक, आर्थिक, कृषि जन्य व्यावसायिक, हितलाई ध्यानमा राखी देहायका उल्लिखित समुहको उद्देश्य हुनेछ ।

क) कृषि व्यावसायलाई आधुनिकीकरण एवं विविधिकरण गरी उत्पादकत्व, उत्पादकत्व, उत्पादन बृद्धिका लागि एकजुट भई काम गर्ने ।

ख) सदस्यहरुको आर्थिक एवं सामाजिक जीवनस्तर उठाउने ।

ग) सदस्यहरुमा स्वावलम्बनको ज्ञान, पारस्परिक सहयोग र मितव्ययिताको भावनाशिल गर्ने ।

समुहको विधानको दफा २.१ बमोजिम उद्देश्यहरु प्राप्त गर्न यो समुहले देहाय बमोजिमका कार्यहरु गर्नेछ ।

१. उन्नत प्रविधिबाट खेति गरी उत्पादन एवं उत्पादकत्व बढाउने ।

२. विज बृद्धि गरी आत्म निर्भर हुने ।

३. उन्नत प्रविधि अपनाउने ।

४. कृषि उत्पादनबाट आय बृद्धि गर्ने ।

५. समुहबाट बजार व्यवस्थापन गर्ने ।

६. कृषक द्वारा उत्पादित वस्तुको मूल्यमा एकरूपता ल्याउने ।

७. भण्डारको व्यवस्था ।

८. सदस्यको सीपमा बृद्धि गर्नका लागि अन्य कार्यक्रमहरु तर्जुमा गरी सञ्चालित गर्ने ।

९. सदस्यको आर्थिक अवस्था सुधार गर्न सक्ने विभिन्न किसिमका अन्य कृषाकलाप सञ्चालन गर्ने ।

१०. सदस्यहरु बीच स्वावलम्बन, पारस्परिक सहयोग एवं मितव्ययीता अभिवृद्धि गरी नियमित बचत गर्ने बानी प्रवर्धन गर्ने ।

११. समुह सदस्यहरुमा उत्पादनशील आयमूलक उद्देश्यक लागी सदस्यहरुलाई सूलभ व्याजदरमा ऋण प्रदान गर्ने ।

१२. आफ्नो उद्देश्य पुरा गर्नको लागी समान उद्देश्य भएका स्थानीय क्षेत्र, राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाहरुसंग सहयोगात्मक भावना राख्ने ।

१३. कृषिसंग सम्बन्धित अन्य कृषक कृषक समुह, सहकारी, वित्तीय संघ संस्थासंग सम्पर्क कायम राखी जानकारी एवं सूचना ऋदान प्रदान गर्ने । यस क्षेत्र/भेगको कृषकहरुद्वारा उठाईएको समस्याहरु सम्बन्धित निकायलाई सम्पर्क गरी समाधान निकाल्ने प्रयास गर्ने ।

१४. उन्नत विउ, रसायनिक मल, सुधारिएको औजार, किटनाशक बिषादी आदि विक्री वितरण गर्ने ।

१५. सिंचाई सुविधा उपलब्ध गराउने ।

१६. खेति विकास योजना तयार गर्न एवं पकेट प्याकेज कार्यक्रमलाई सहयोग पुर्याउने ।

१७. सघन कृषि विकास कार्यक्रमलाई सघाउ पुर्याउने ।
१८. नगदे वाली उत्पादन, भण्डारण, प्रशोधन तथा विक्री वितरणको व्यवस्था गर्ने ।
१९. उन्नत भुरा उत्पादन तथा विक्री वितरण गर्ने ।
२०. माछा उत्पादन एवं उत्पादकत्व बढाउने ।
२१. उत्पादित माछाहरुको विक्री वितरणको लागि बजार व्यवस्था गर्ने ।
२२. मत्स्य पालन सम्बन्धी प्रविधिक सेवा पुर्याउन सहयोग गर्ने ।
२३. कृषि उपज उचित मूल्यमा खरिद विक्री तथा ढुवानी गर्ने ।
२४. कृषि उपज भण्डारण गर्न गोदामको सुविधा उपलब्ध गराउने ।
२५. कृषि उपज प्रशोधन गर्ने ।
२६. उरशोधित बस्तु उचित मूल्यमा विक्री गर्ने ।
२७. श्रोत/हितकोष संकलन गर्ने ।
२८. संकलित बचत/हितकोषको प्रभावकारी परिचालन गर्ने ।
२९. समुह वा सदस्यलाई आवश्यक ऋण उपलब्ध गराउने ।
३०. माथि उल्लेखित उद्देश्यहरु पुरा गर्न अन्य कार्यहरु गर्ने ।

३. सदस्यता:

एकै उद्देश्य एवं समान आर्थिक अवस्था भएको एवं यस समुहको विधानको परिधि भित्र रहने इच्छा व्यक्त गरेको व्यक्तिलाई यस समुहको सदस्यता प्रदान गर्न सकिने छ । तर सदस्य हुन चाहने व्यक्तिले कम्तिमा समुहको सदस्यहरुको लिखित सिफारिस साथ अनुसूची -४ अनुसार दरखास्त दिनुपर्नेछ ।

३.१ सदस्यको लागि योग्यता:

- क) आफै खेतिपाती गरेको/गर्न सक्षम भएको ।
- ख) समुहको उद्देश्य अनुरूप कार्य गर्न ईच्छुक भएको ।
- ग) समुहको विधान अनुसार कार्य गर्न मञ्जुर भएको ।
- घ) कृषक- कृषक बीच आपसी सहयोग बढाउन ईच्छुक भएको ।
- ङ) सदस्यताको लागि १६ वर्ष उमेर पुरा भएको हुनुपर्नेछ ।

३.२ साधारण सदस्यः

सदस्यता शुल्क रू.। - तिरी साधारण सदस्यको निवेदन दिई कार्य समितिको निर्णय बमोजिम साधारण सदस्यता प्राप्त गर्न सक्नेछ । यस्तो सदस्यले मासिक बचत रू.। - प्रत्येक महिना जम्मा गर्नुपर्नेछ ।

समुह गठन भइसकेपछि कुनैपनि योग्यता पुगेका व्यक्तिले समुहको सदस्यता लिन चाहेमा समुहमा आवद्ध प्रति सदस्य बराबर उक्त मिति सम्म संचित हितकोष र सोको ब्याज साथै अन्य शुल्क बुझाई सदस्यता प्राप्त गर्न सक्नेछ ।

३.३ सदस्यता कायम नरहने अवस्था (सदस्यको अयोग्यता)

कार्य समितिले निम्न अवस्थामा सदस्यहरूलाई सदस्यताको लागि अयोग्य ठहराई सदस्यता समाप्त गर्न सक्नेछ ।

- क) तोकिएको मासिक बचत तथा अन्य तिर्नुपर्ने रकमहरू ३ महिनासम्म नतिरेमा ।
- ख) विधानको उद्देश्य विपरित कार्य गरेमा वा समुहको रकम वा कागजात हिनामिना गरेमा वा अन्य कुनै कारणले कार्य समितिबाट निस्काशन गरेमा ।
- ग) सदस्यताबाट राजीनामा दिएमा (सदस्य रहन नचाहेर लिखित निवेदन कार्य समितिले सदर सिफारिस गरेमा) ।
- घ) अपराधिक कार्यमा संलग्न भएको दोष प्रमाणित भएमा ।
- ङ) कृषि पेशा त्यागी अन्य कार्य गर्न थालेमा ।
- च) मृत्यु भएमा ।
- छ) समुहको सिद्धान्त वा नियममा वा प्रतिष्ठामा आँच आउने कार्य गरेमा ।

४. साधारण सभा वा कार्य समिति

४.१ साधारण सभाः

यस समुहको सदस्यता प्राप्त सम्पूर्ण सदस्य साधारण सभाको सदस्य हुने छ, जुन समुहको उच्चतम निकाय हुनेछ । यसले विधान पारित वा संशोधन गर्न सक्नेछ । साधारण सभा वर्षमा एक पटक बस्ने छ । तर आवश्यकता अनुसार जुनसुकै वेला साधारण सभा बोलाउन सकिनेछ ।

४.२ साधारण सभाको अधिवेशनः

कार्य समितिले तोकेको मिति र समयमा यस समुहको सचिवले अध्यक्षको परामर्श लिई लिखित सूचनाद्वारा सम्पूर्ण सदस्यहरूलाई साधारण सभाको स्थान, मिति, समय तथा एजेण्डाको जानकारी गराउनु पर्नेछ ।

४.३ साधारण सभाको काम, कर्तव्य र अधिकारः

- क) कार्य समितिको निर्वाचन गर्ने तथा गठन गर्ने ।

- ख) विधान संसोधन गर्ने ।
- ग) वार्षिक बजेटको अनुमोदन गर्ने ।
- घ) समूहको वार्षिक कार्यक्रम स्वीकृत गर्ने ।
- ङ) समूहको वार्षिक कार्य योजना बनाउने ।
- च) समूहले कार्य योजना बनाउदा कम्तिमा ६०% कृषि कार्यक्रम बनाउने ।

४.४ साधारण सभाको सम्पूरक संख्या:

समूहको साधारण सभाको बैठकमा कम्तिमा पनि ५१% सदस्यहरूको उपस्थितिमा हुनुपर्नेछ । यदि सो नभए फेरी ३ दिन भित्र अर्को सभा बोलाउनु पर्नेछ । यसमा कूल सदस्यको २५% उपस्थिति भएमा पनि यो सभाको बैठक बस्नेछ ।

४.५ कार्य समिति गठन विधि:

- क) कार्य समिति ७ सदस्यीय हुनेछ ।
- ख) कार्य समितिमा अध्यक्ष, सचिव, कोषाध्यक्ष, तथा सदस्यहरू हुनेछन् ।
- ग) कार्य समितिका पदाधिकारीहरूको बैठक हरेक महिनाको.....गते/दिन बस्नेछ । तर आवश्यकता भएमा जुनसुकै समयमा पनि बस्न सक्नेछ ।
- घ) कार्य समितिको पदाधिकारीहरूको कार्य अवधी २ वर्षको हुनेछ ।
- ङ) कार्य समितिको कुनै पद खाली भएमा साधारण सदस्य मध्येबाट कसैलाई पनि कार्य समितिको पदमा समितिको बहुमतबाट मनोनित गर्न सक्नेछ ।
- च) कार्यसमितिको गणपूरक/बहुमत (२/३) लाई मानिने छ । तथा निर्णय बहुमतबाट हुनेछ ।
- छ) साधारण सभाको सदस्यले आफू मध्येबाट निर्वाचन प्रकृयाद्वारा अध्यक्ष, सचिव, कोषाध्यक्ष, तथा पदाधिकारीहरूको चयन गरी कार्य समिति गठन गर्नेछ । तर अध्यक्ष, सचिव, कोषाध्यक्ष मध्ये एक पदमा महिला सदस्य अनिवार्य हुनुपर्नेछ ।

४.६ कार्य समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार:

- क) विधानको परिधिभित्र रही, समूहको उद्देश्य अनुरूप साधारण सभाले गरेको निति निर्देशनलाई पालना गर्ने ।
- ख) समूहको वार्षिक कार्यक्रम बनाउने तथा समूहको क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्ने ।
- ग) सहकारी तथा गैर सहकारी संस्थासंग सम्पर्क बृद्धि गर्ने कृषि सम्बन्धी अन्य संघ संघ संस्थाहरूसंग सम्पर्क गरी बढी भन्दा बढी सहयोग प्राप्त गर्ने ।
- घ) सहकारीमा जाने प्रयास गर्ने ।
- ङ) समूहको कार्य योजना बनाई लागु गर्ने ।
- च) समूहको वार्षिक प्रतिवेदन बनाउने र प्रस्तुत गर्ने ।

४.७ समुहको बैठक:

समुहको नियमित बैठक प्रत्येक महिनाकोगते बस्नेछ। समुह बैठकहरू कार्य समितिले निधो गरेको ठाउँ, मिति र समयमा नियमित रूपमा बस्नेछ । पूर्व निर्धारित बैठकमा कुनै सदस्यले भाग लिन नसक्ने भएमा सो को जानकारी कारण सहित पहिले नै दिनु पर्दछ । विशेष परिस्थितिमा बाहेक लगातार तीन वटा बैठकहरूमा उपस्थित नहुने सदस्यलाई समुह सहमतिको आधारमा निस्कशित गरिनेछ ।

५ पदाधिकारीहरूको काम, कर्तव्य र अधिकार:

५.१ अध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार:

- क) आवश्यकता अनुसार समुहको बैठक र साधारण सभा बोलाउने ।
- ख) बैठकको अध्यक्षता गर्ने तथा बैठकको नियन्त्रण गर्ने ।
- ग) समूहलाई क्रियाशील गराउने र उद्देश्य प्राप्तिका लागि आवश्यक कार्य गर्ने ।
- घ) कुनै विषयमा मतदान हुँदा मत बराबर भएमा निर्णायक मत दिने ।
- ङ) विधानमा तोकिए अनुसार साधारण सदस्यले माग गरे अनुरूप विशेष साधारण सभा बोलाउने ।
- च) समुहले तोकेको काम कारवाही गर्ने ।
- छ) समुहमा उठेका विवादहरू समाधान गर्ने ।
- ज) समूह र स्थानीय तहको सम्बन्धीत निकायहरूसँग सम्पर्क व्यक्तिको रूपमा काम गर्ने ।
- झ) समुहको निर्णय, कार्यक्रम र कृयाकलाप भएमा कारवाहीहरू एवं समस्याहरूको अभिलेख राख्न सचिवलाई सहजीकरण गर्ने ।
- ञ) वार्षिक कार्य योजना कार्यान्वयन एवं समूह परिचालनको नेतृत्व लिने ।
- ट) समुह बैठकमा भएका निर्णय, वार्षिक साधारण समितिका निर्णय, वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन लगाएतका कागजातहरू आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित निकायमा पेश गर्ने ।
- ठ) समुह सदस्यहरूलाई आफ्ना समस्याहरूको पहिचान र तिनको प्राथमिकता तोकन सघाउनु र साथै समाधान गर्न कार्यक्रम बनाउन र कार्यान्वयन गर्न लगाउने ।
- ड) सदस्यलाई कृयाशील गराई समन्वय र सहकार्य गर्ने ।
- ढ) समुह सदस्यहरू बीच मतभेद व्यवस्थापनका लागि सहजीकरण गर्ने ।

५.२ उपाध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार:

- क) अध्यक्षको कार्यमा सहयोग गर्ने ।
- ख) अध्यक्षको अनुपस्थितिमा अध्यक्षले गर्ने सबै कार्य गर्ने ।
- ग) कार्य समितिले तोकेको कार्य गर्ने ।

५.३ सचिवको काम, कर्तव्य र अधिकार:

- क) अध्यक्ष संगको परामर्शमा बैठक बोलाउने ।
- ख) बैठकको तयारी गर्ने ।
- ग) समुहको निर्णय पुस्तिका तयार गर्ने ।
- घ) समुहको सम्पूर्ण कागजातहरु सुरक्षित राख्ने ।
- ङ) समूह बैठक एवं साधारण सभाबाट पारित निर्णयको कार्यान्वयनका लागी पहल गर्ने ।
- च) वार्षिक प्रतिवेदन तयार पारी साधारण सभामा पेश गर्ने ।
- छ) समूहको कार्ययोजना निर्माणमा सहयोग गर्ने ।
- ज) कार्य समितिले तोकेको कार्य गर्ने ।

५.४ कोषाध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार:

- क) समूहको हितकोष रकम नियमित उठाउने र फरफारक गर्ने ।
- ख) समुहको हितकोष व्यवस्थापन गर्ने ।
- ग) समूहको सबै कोषको हिसाव किताब सुरक्षित र दुरुस्त राख्ने ।
- घ) समूहको चल अचल सम्पत्तिको सुरक्षाको जिम्मेवारी लिने ।
- ङ) समूहको वार्षिक बजेट तयार पार्ने र साधारण सभामा वार्षिक प्रतिवेदन पेश गर्ने एवं लेखापरिक्षण गराउने ।
- च) समूहको अध्यक्ष वा सचिवसंग मिलि खाता सञ्चालन गर्ने ।
- छ) कार्य समितिले तोकेको अन्य कार्य गर्ने ।

५.५ कार्य समितिका सदस्यहरुको काम, कर्तव्य र अधिकार:

- क) आवश्यकता अनुसार समूहका अन्य उप समितिमा रही जिम्मेवारी बहन गर्ने ।
- ख) कार्य समितिले तोकेको अन्य कार्य गर्ने ।

६. आर्थिक व्यवस्था

६.१ आर्थिक श्रोत:

- क) यस समुहको सदस्यबाट प्राप्त सदस्यता शुल्क ।
- ख) समुहको अन्य क्रियाकलापबाट भएको आम्दानी ।
- ग) समुहको सदस्यले बचत गर्ने मासिक रकम ।
- घ) समुहमा ऋण लगानीबाट प्राप्त ब्याज ।
- ङ) समुहले अन्य संघ/संस्थाबाट पाएको अवसरबाट समुह सदस्यले पाउने निश्चित पारिश्रमिक बाट प्रतिशत लेभी ।
- च) समुह सदस्यले आफ्नो नामबाट गरेको बचत ।

छ) बिलम्ब शुल्कबाट ।

६.२ हितकोष:

क) श्री कृषक समूहको एक हितकोष हुनेछ ।

ख) श्री बैंकमा खाता रहने छ ।

६.३ हितकोष परिचालन:

क) हितकोष रकमको कम्तिमा ५०% कृषि कार्यमा सञ्चालन गर्नुपर्नेछ ।

ख) समूह सदस्यलाई आवश्यक भएमा हितकोषबाट ऋण सापटी दिन सक्नेछ ।

ग) सदस्यले ऋण माग गर्न अनुसूची -५ अनुसार निवेदन दिनुपर्नेछ ।

घ) कृषि कार्यको लागी लिईएको ऋणमा प्रतिशत मासिक व्याज लाग्नेछ ।

ङ) अन्य ऋणमा प्रतिशत मासिक व्याज लाग्नेछ ।

च) मासिक व्याज, मासिक वचत रकम एवं ऋणी सदस्यले तोकिए बमोजिम ऋण किस्ता प्रत्येक महिनामा बुझाउनु पर्नेछ ।

छ) ऋण लिदा ऋण रकमको प्रतिशत सेवा शुल्क बुझाउनु पर्नेछ ।

ज) बैंकमा समूह अगुवा/अध्यक्ष वा सचिव र कोषाध्यक्षको संयुक्त दस्तखतबाट ख खाता सञ्चालन हुनेछ ।

श्रोत/हितकोष परिचालनका उपायहरूलाई मुख्यतया दुई वर्ग (आवश्यक खर्च र आन्तरिक लगानी) मा विभाजन गर्न सकिन्छ ।

क) आवश्यक खर्च: आवश्यक खर्च भन्नाले कार्यालय र प्रशासनिक खर्च भन्ने जनाउँछ ।

१. कार्यालय खर्च (कापी, कलम, बिल, भौचर, फईल, रजिष्टर, खाता, पत्र-पत्रिका)

२. फर्निचर खर्च

३. ढुवानी तथा घर भाडा

४. अन्य संस्थासंग सदस्यता लिँदा तिर्नुपर्ने खर्च र वार्षिक नविकरण खर्च

५. लेखा परिक्षण खर्च

६. कर्मचारी पारिश्रमिक खर्च

७. साधारण सभा खर्च

८. विविध (समूहको बैठकमा चिया नास्ता आदि)

ख) आन्तरिक लगानी: आन्तरिक लगानी भन्नाले समूह भित्रको सदस् बीचको लगानी भन्ने जनाउँछ । जस्तै:

१. उत्पादन मूलक कार्य (उत्पादन तथा उत्पादन सामग्री खरिद विक्री)

२. मल, बीउ, बाली संरक्षण, तरकारी बोट बिरुवा किन्न र प्रयोग गर्न

३. आयमूलक कार्य गर्न (बाखा, बंगुरपालन आदि)
४. घरेलु आयमूलक कार्य गर्ने (स्थानीय सीप, रेशम पालन, सिलाई बुनाई, माहुरी पालन, तरकारी खेती, करेसाबारी आदि)
५. सामाजिक कार्य जस्तै: सरसफाई अभियान, पहिरो नियन्त्रण, वृक्षारोपण, कूलो निर्माण, स्वास्थ्य, वातावरण संरक्षण आदि)
६. सीप विकास जस्तै: प्याकिङ्ग, नर्सरी, तालिम
७. बौद्धिक कार्य जस्तै: (तालिम, प्रवचन, भ्रमण, गोष्ठी आदि)
८. सामाजिक कार्य जस्तै: महिला विकास
९. पूँजी लगानी, कर्जा प्रवाह, शेयर खरिद आदि ।

६.४ बिलम्ब शुल्क:

१. मासिक बचत रकम तोकेको समयमा नतिरेमा पहिलो महिना प्रति दिन रु.।- बिलम्ब शुल्क लाग्नेछ ।
२. दोश्रो महिना प्रति दिन रु.।- बिलम्ब शुल्क लाग्नेछ ।
३. तेश्रो महिना प्रति दिन रु.।- बिलम्ब शुल्क लाग्नेछ ।
४. चौथो महिनाबाट सदस्यता खारेज हुनेछ ।
५. प्रत्येक महिना बुझाउनुपर्ने ऋण किस्ता र ब्याज नबुझाएमा प्रति महिना रु.।- प्रति दिन, दोश्रो महिना रु.।- प्रति दिन र तेश्रो महिना रु.।- प्रति दिनका दरले बिलम्ब शुल्क लाग्ने छ । चौथो महिना ऋण रकम ब्याजहरू ऋणी र जमानी सदस्यहरूबाट अशुल उपर गरिनेछ ।
६. एक सदस्यको जमानी बसेको सदस्यले अर्कोको पुनः जमानी बस्ने छैन ।
७. जमानी सदस्यले ऋण पाउने छैन तर ऋणी सदस्यले ऋण तिरीसकेपछि जमानी सदस्यले ऋण पाउन सक्नेछ ।
८. ऋण लिएको सदस्यले अरु सदस्यको जमानी बस्न पाउने छैन ।
९. ऋण लिनको लागी रु.सम्म एक सदस्यको जमानी रु.।- सम्म दुई सदस्य र रु.।- को लागी तीन सदस्यीय जमानी चाहिनेछ ।

६.५ लगानीको सुरक्षण:

कुनैपनि ब्यक्तिले आफ्नो नाममा जम्मा भएको हितकोषको अधिकतम् ९०% सम्म मात्र ऋण लिन पाउने छ । यदि ब्यक्तिको नाममा संकलित हितकोषको ९०% भन्दा बढि ऋण लिनुपर्ने भएमा सोही समुहका अन्य २ जना सदस्यको सामूहिक जमानीमा ऋण दिन सकिनेछ । ऋण लिने ब्यक्ति ब्यक्तिले तिर्नुपर्ने साँवा र ब्याज रकम नतिरेको/तिर्न नसकेको खण्डमा जमानी बसेका सदस्य मार्फत असूल उपर गरिनेछ । यदि जमानी मार्फत पनि असूल उपर हुन नसकेको अवस्थामा नेपाल सरकारको प्रचलित नियम अनुसार

कारबाही प्रकृया अगाडी बढाईनेछ । ऋण लगानी एवं असूल उपर गर्न ऋण उपसमितिको स्वीकृति लिनुपर्नेछ । ऋण उपसमितिका सदस्यहरु कसैको पनि जमानी बस्न पाईने छैन ।

६.६ लेखा परिक्षण: प्रत्येक कृषक समूहले रजिष्टर्ड लेखा परिक्षण अनिवार्य रुपमा गराउनु पर्दछ । यसरी गरिएका लेखा परिक्षणहरु वार्षिक साधारण सभाको पुर्ण बहुमतबाट अनुमोदन गर्नु पर्दछ । मुनाफा सम्पुर्ण सदस्यहरुलाई प्रत्येक वर्षको लेखा परिक्षण पछि निजहरुको हिसाब खातामा जम्मा गर्नु पर्दछ ।

७. विविध

७.१ निर्वाचन सम्बन्धी व्यवस्था:

यस समूहको कार्य समिति कायम रहेको अवस्थामा सोही कार्य समितिले र सो समिति कायम नरहेको अवस्थामा साधारण सदस्यहरुको बैठकले निर्वाचन अधिकृत नियुक्त गर्नेछ । सो निर्वाचन अधिकृतले निर्वाचन अधिकृतमानियुक्त भएको मितिले एक महिना भित्र निर्वाचन गराई सक्नु पर्नेछ । सो निर्वाचनमा पर्ने खर्च कार्य समितिले व्यवस्था गर्नेछ । यसमा कार्य समितिको पदाधिकारीहरुलाई मतदान वा सहमतिद्वारा साधारण सभाको सदस्यहरुले छान्ने छन् ।

७.२ पदावधि:

- क) कार्य समिति सदस्य तथा पदाधिकारीहरुको पदावधि निर्वाचन भएको मिति देखि २ वर्षको हुनेछ ।
- ख) सो गठित कार्य समितिको पदावधि हुन १ महिना अगावै समूहको साधारण सभा बोलाई नयाँ कार्य समितिको चुनाव गराउन अनिवार्य हुनेछ ।
- ग) कार्य समितिको विधानमा उल्लेखित आफ्नो कार्यकाल समाप्त हुन १ महिना अगावै निर्वाचन गराउन नसकेको तथा निजको कार्य अवधि समाप्त भए पछि सो कार्य समितिको सदस्यहरुको समितिले आफ्नो समितिको बैठक बोलाई एउटा तदर्थ (प्रबन्ध वा तयारी) समिति खडा गरि सो तदर्थ समितिद्वारा साधारण सभाको बैठक बोलाई नयाँ कार्य समितिको गठन गर्नेछ ।
- घ) कार्य समितिको पदावधि समाप्त हुनु अगावै कार्यरत कार्य समिति कुनै किसिमबाट भंग हुन गएमा भंग भएको कार्य समितिले आफ्नो जिम्मा रहेको कागजात नगद जिन्सी कार्यभार समेत सम्पुर्ण सदस्यको सभा बोलाई अथवा कार्यालय सचिव भए सो लाई बुझाई सो को भरपाई लिन पर्नेछ । सो नगरेमा यस समूहलाई हानी नोक्सानी भएमा सो कार्य समितिका अध्यक्ष र सचिव दुवैले संयुक्त रुपमा व्यहोर्नु पर्नेछ ।

७.३ उम्मेदवारको अयोग्यता:

- क) कृषि पेशामा सम्लग्न नभएको व्यक्ति ।
- ख) कृषि समूहमा आवद्ध नभएको व्यक्ति ।
- ग) समूहको उद्देश्य विपरित कार्य गर्ने व्यक्ति ।
- घ) मानसिक अवस्था असामान्य भएको व्यक्ति ।
- ङ) फौजदारी अभियोगमा सजाए पाएको व्यक्ति ।

७.४ अविश्वासको प्रस्ताव:

साधारण सभाको सदस्यहरू मध्येबाट एक तिहाई सदस्यहरूले कार्य समिति उपर अविश्वासको प्रस्ताव ल्याई दुई तिहाई सदस्यहरूबाट सो प्रस्ताव पारित भएमा कार्य समिति विघटन हुने छ । तर त्यस्तो अविश्वासको प्रस्ताव आएमा सफाईको मौकाबाट बञ्चित गरिने छैन ।

७.५ राजीनामा:

यस समूहको अध्यक्षले उपाध्यक्ष (भए) समक्ष वा सचिव र अध्यक्ष बाहेक अन्य कार्य समितिका पदाधिकारीहरूले अध्यक्ष समक्ष राजीनामा दिन सक्नेछन् । कार्य समितिको बैठकबाट स्वीकृत नभएसम्म तिनीहरू आफ्ना पदमा बहाली रहि रहनेछन् ।

७.६ विधान संशोधन:

समूहको विधान संशोधन गर्न आवश्यकता पर्न आएमा साधारण सभाको सदस्यहरू मध्येका कम्तिमा ५१% सदस्यहरूको उपस्थितिमा विधान मस्यौदा पेश गरिनेछ । सदस्यहरू मध्ये उपस्थित दुई तिहाई बहुमतबाट विधान मस्यौदा पारित गरी विधान संशोधन गरिनेछ । गुल्मीदरवार गाउँपालिकाको कृषि शाखाबाट अनुमोदन नभए सम्म संशोधन भएको मानिने छैन ।

७.७ नियम बनाउने:

साधारण सभाले आन्तरिक सञ्चालन नियमहरू बनाउन सक्नेछ ।

७.८ उप-समितिको गठन गर्न सक्ने: साधारण सभाले एवं कार्य समितिले साधारण सभाको स्वीकृत लिई आफ्ना कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरी समूहको लक्ष्य र उद्देश्य प्राप्त गर्न उप समितिहरू बनाउन सक्नेछ ।

७.९ विघटन:

समूहको विधान बमोजिम कार्य सञ्चालन गर्न नसकी वा उद्देश्य प्राप्त गर्न असफल भएमा वा २ वर्ष सम्म समूह नविकरण नभएमा समूह विघटन हुनेछ । यसरी समूह विघटन भएमा बचत रकम सम्पूर्ण सदस्यहरूलाई फिर्ता गर्नुपर्ने छ ।

७.१० समूह छोड्नुपर्ने अवस्था/सदस्यको मृत्यु/ सदस्यले पाएको अवसर:

कुनैपनि सदस्यले समूह छोड्न चाहेको खण्डमा निजको नाममा संकलन भएको हितकोष रकमबाट ३% कट्टा गरी बाँकी रकम भुक्तानी दिईने छ । यदि कुनै सदस्यको मृत्यु भएमा निजको बचत गरेको सम्पूर्ण रकम निजको सबभन्दा नजिकको आफन्तलाई समूहले दिने ब्याज सहित फिर्ता दिईने छ । समूहले कुनै पनि संघ/संस्था/कार्यालयबाट पाएको कुनैपनि अवसर सामग्रीहरू आवश्यकता हेरी समूहको बैठकबाट निर्णय गराई पालोपालो गरी सबै सदस्यले पाउने गरी वितरण गरिने छ ।

७.११ समूहको चल अचल सम्पत्ति:

समूह विघटन भए पश्चात् समूहको चल अचल सम्पत्ति गुल्मीदरवार गाउँपालिकाको आर्थिक विकास शाखा/कृषि शाखा/कृषि हेर्ने ईकाइ/ शाखाको निर्णय बमोजिम हुनेछ । उक्त निर्णय चित्त नबुझेको खण्डमा उप प्रमुख समक्ष निवेदन गर्न सकिनेछ र सो सन्दर्भमा उप प्रमुखको निर्णय नै अन्तिम हुने छ ।

फारम नं. १

कृषक समूह दर्ता फारम

गुल्मी जिल्ला , गुल्मीदरबार गाउँपालिका वडा नं., गाउँ/टोल :

१. दर्ता नं.:

२. समूहको नाम:

३. समूहको किसिम:

४. समूहको ठेगाना:

गा.पा./न.पा.:

वडा नं.:

५. गठन मिति:

६. जम्मा सदस्य:

पुरुष:

महिला:

गठन हुँदा समूहको उद्देश्य:

फारम नं. २

आर्थिक वर्षको अन्तमा सदस्य संख्याको स्थिति

आर्थिक वर्ष	सदस्य संख्यामा थप/घट र जम्मा बचत कोष	सदस्यद्वारा जम्मा भएको कोषको मौजुदा स्थिति	घट वा बढको कारण (कोलम २ मा बढिको लागि + र घटिको लागि - चिन्ह लगाउने)
	संख्या		
	रु.		
	संख्या		
	रु.		
	संख्या		
	रु.		

फारम नं. ३

समूहको बचत कोषको बार्षिक स्थिति

आर्थिक वर्ष	गत वर्षको रकम रू.	बचत कोषमा घट वा बढको कारण
नोट: यो विवरण (फारम) आ.ब. को पहिलो दिन (श्रावण १ गते) सम्बन्धित कृषि शाखा/ कृषि क्षेत्र हेर्ने ईकाइद्वारा अनिवार्य रुपमा अद्यावधी गराई राख्नुपर्दछ ।		

वडा कार्यालय/सेवा केन्द्रले पेश गर्नुपर्ने चौमासिक विवरण

चौमासिक अवधी: प्रथम/द्वितीय/तृतीय

गा.पा.

वडा नं.

कृषक समूहको नाम:

उत्पादन

क) ईकाइ:

ख) जम्मा लागत रू.:

उत्पादकत्व (उत्पादन र क्षेत्रफल):

उत्पादनको विक्री मूल्य (रू. ईकाइ)

कार्य विवरण:

सहभागी सदस्यहरुको संख्या:

प्राप्त सहायता रू.

श्रोत १() बाट

श्रोत २() बाट

क्षेत्रफल वा संख्या र ईकाइ: (खुद आम्दानी - लागत खर्च):

कैफियत

अनूसूची १
कृषक समूह सदस्यहरुको बैयक्तिक विवरण

[illegible]

अनूसूची २
कृषक समूह
सदस्यता दरखास्त फाराम

श्री मान अध्यक्ष ज्यू,

श्री.....उत्पादन कृषक समूह गुल्मीदरबार गाउँपालिका वडा नं....., गुल्मी ।

विषय: सदस्यता पाउँ ।

महोदय,

म यस समूहको विधानलाई स्वीकार गरी समूहको सदस्यता प्राप्त गर्न इच्छुक भएकोले नियम अनुसार सदस्यता प्रदान गर्नुहुन विनम्र अनुरोध छ ।

नाम:

बाबुको नाम:

ठेगाना:

शैक्षिक योग्यता:

कृषि पेशामा सहभागी:

खेती गरीने जग्गाको विवरण:

लगाउने गरेको वालीहरु:

समूहको सदस्यहरुको सिफारिस:

१ नाम:

दस्तखत:

२ नाम:

दस्तखत:

निवेदक:

नाम:

दस्तखत:

मिति: २०७९/.../...

अनूसूची ३
समूहको छाप

..... समूहको छाप देहाय बमोजिमको हुनेछ ।
(छापमा राखिएका संकेतहरूको विवरण उल्लेख गर्ने)

अनूसूची ४
वार्षिक कार्य योजना

समूहको नाम:

ਠੇਗਾਨਾ:

आ.व.:

[illegible]